

ראש הממשלה נגד מדינת ישראל

הדרך אל הכותרת "מדינת ישראל נגד אהוד אולמרט", על פי הנרסח המופיע בראש העמוד הראשון של כתב אישום, עדיין ארוכה. כפי שניתן לשער יחליטו ראש הממשלה ופרקליטיו, לאחר התלבטות, שלא לוותר על זכות השימוע לפני היועץ המשפטי לממשלה בטרם יחליט בשאלת האישום. ההתלבטות בעניין ההליכה לשימוע מתבקשת לנוכח הרברים הקשים, המבינים חוסר אמון, שהשמיעו מקורבי ראש הממשלה בעקבות החלטת היועץ "לשקול" הגשת כתב אישום בפרשת "ראשונטורס". יש גם מבין נאשמים בפרשת "ראשונטורס" טיהם, המעדיפים שלא ללכת לשימוע, כדי שלא לחשוף את קו ההגנה.

ואולם, כאמור, אפשר להניח כי בסופו של דבר אולמרט ופרקליטיו יעדיפו שימוע, שבו יידונו טענותיהם העובדתיות והמשפטיות, וההחלטה הסופית תידחה לפיכך בכמה חודשים. זאת אף שידוע כי שימוע אינו גורם בדרך כלל לשינוי ההחלטה המקורית. עניין נשיא המדינה לשעבר, משה קצב, שבו שינה כתב האישום המתוכנן את פניו ללא הכר, הוא חריג נדיר.

ראש ממשלת המעבר, המפגין פעילות היפראקטיביות, משל לא התפטר מעולם, מיהר להשתלח באמצעות מקורביו ברשויות התביעה, כשהוא מתייצב כראש ממשלה נגד פרקליטות המדינה, הפועלת בשם המדינה. כמה שנהוג לכנות "סכיבתו" של ראש הממשלה אמרו, שהפרקליטות החליטה לייצר הודעה על כוונה להגיש כתב אישום, כדי לעמעם את ה"מכה" שתזנח עליה בקרב, אחרי ש"תיאלץ" לסגור את תיק קצב. לדברי המקורבים, החלטת היועץ היא "מארב מתוכנן בחסות מערכת אכיפת החוק". יועץ התקשורת של ראש הממשלה

לא היסס להכריז, כי "במשרד המשפטים לא יכלו להסתפק בשום דבר אחר". פרקליט ראש הממשלה הודיעו, כי הוא דוחה "בשתי ידיים" את החשדות המיוחסים לו. כל זאת בלא להשמיע טענה אחת לגופו של עניין, למשל, בשאלת מעורבותו וידיעתו הממשית של ראש הממשלה בכל הנדגה להתנהלות עניין כרטיסי הטיסה, נוכח קביעת היועץ שהוצגו "מצגי שווא" לפני הגורמים שמימנו את הטיסות "בהודאתו ובידיעתו של מר אולמרט". שאלת הידיעה יכולה להכריע לעניין אשמה או חפות. ראוי מאוד שאולמרט ישמיע את גרסתו שלו בעניין זה גם בפומבי. ניתן לעשות זאת בלי חשש שהדבר ייראה כניסיון ל"תיאום עדויות". הודעתו הפומבית המפורטת של היועץ המשפטי מצדיקה הצגת גרסה בפרט מבי מצד מי שנמצא על סף הגשת כתב אישום. כאשר מדובר בראש ממשלה, אין זו רק זכותו אלא גם חובתו, למרות עצות משפטיות שאולי יבקשו להניאו מכך.

בינתיים רשם אולמרט לעצמו הישג ראשוני בפרשת "ראשונטורס". כבר נח"קרו בישראל ראשי ממשלה והוגשו כתבי אישום נגד שרים בכירים, אך מעולם לא נשמעו בזמן אמת דברים כה קשים מפי ראשי ציבור נגד רשויות התביעה, הנאבקות בתנאים קשים בשחיתות השלטון. גית הגואה. רשויות אלה רחוקות משלמות ולוקות לא אחת בהתארכות הליכי קבלת ההחלטות ובעיותיו בלתי ראוי של פרסומן, אך מכאן ועד להאשמתן ב"תפירת תיקים" – הדרך אמורה להיות רחוקה. גם יעקב נאמן, המעלה טענות קשות נגד עצם חקירתו והעמדתו לדין, שהתפטר מכהונתו כשר המשפטים עוד בעת חקירתו במשטרה, ושי זוכה מכל אשמה, המתין זמן רב בטרם התבטא בפומבי בנושא.

מה שנוצר עתה הוא אבסורד חוקתי וציבורי. ראש ממשלה שהתפטר מתיימר לנהל, במלוא המרץ, את ענייני המדינה ולא להודיע על נבצרות זמנית, שתעביר את סמכויותיו לממלאת מקומו. היועץ המשפטי לממשלה מצדו ראה בשאלת הנבצרות, בהודעתו לבג"ץ מחודש יולי, עניין הנתון להחלטת ראש הממשלה והמערכת הפוליטית ולא להכרעה משפטית. בג"ץ מצדו לא התערב בעמדתו "בשלב הנוכחי", אך לא שלל עקרונית את סמכות היועץ להכריז על נבצרות ראש הממשלה בשלב מאוחר יותר.

נוכח החלטת היועץ לשקול הגשת כתב אישום בשלל עבירות, בהן קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות, רישום כוזב במסמכי תאגיד והעלמת הכנסות במרמה, קשה לקבל מצב שבו ראש הממשלה ממשיך בתפקידו לאורך חודשים, עד לכינון ממשלה חדשה לאחר הבחירות.

המצב הקיים הוא תוצאה של שיקולים פוליטיים רגועים המבזים ערכים ארוכי טווח. אולמרט מוכן להזניח את הכנותיו לשימוע, בין היתר כדי למנוע מציפי לבני למלא את מקומו, אפילו בלא שתישא בתואר ראש הממשלה. שכן רק אם נבי צר מראש הממשלה דרך קבע, ולא באופן "זמני" למלא את תפקידו, תבחר הממשלה מבין חברי סיעתו בכנסת את מי שישא בתואר ראש ממשלה בפועל. אולמרט יכול וצריך להצהיר על נבצרות "זמנית".

בנימין נתניהו ואהוד ברק, המועמדים לראשות הממשלה, נמנעים מלמתוח כיקורת על התנהגותו של ראש הממשלה, והאיל והם מבקשים למנוע מלבני לשבת, ולו גם זמנית, על כיסא ראש הממשלה. בתוך כך מושמים לצחוק עקרונות יסוד של משטר תקין.